

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

11. srpnja 1985. (*)

„Tržišno natjecanje: klauzula o obvezi nenatjecanja u slučaju prijenosa poduzeća”

U predmetu 42/84,

Remia BV, društvo s ograničenom odgovornošću, s registriranim sjedištem i uredima na području općine Den Dolder (Nizozemska),

F. A. de Rooij, direktor tog društva, koji boravi na području općine Den Dolder (Nizozemska), i

NV Verenigde Bedrijven Nutricia, dioničko društvo, s registriranim sjedištem i uredima na području općine Zoetermeer (Nizozemska),

koje zastupaju C. A. J. Crul, odvjetnik u Amsterdamu, te A. F. de Savornin Lohman i I. G. F. Cath, odvjetnici u Bruxellesu, s izabranom adresom za dostavu kod L. H. Duponga, 14a, rue des Bains, Luxembourg,

tužitelji,

protiv

Komisije Europskih zajednica, koju zastupa B. van der Esch, u svojstvu agenta, uz asistenciju T. R. Ottervangera, odvjetnika u Bruxellesu, s izabranom adresom za dostavu kod M. Beschela, zgrada Jean Monnet, Kirchberg, Luxembourg,

tuženik,

koju podupire

društvo **Sluyck BV**, u stečaju, pod prijašnjim nazivom Luycks Producten BV, s registriranim sjedištem u Diemenu, Nizozemska, i uredima u Edeu, Gelderland, Nizozemska, koje zastupa G. Loos i C. Hamburger, u Amsterdamu, Nizozemska, s izabranom adresom za dostavu kod J. Loescha, u Luxembourg,

intervenijent,

povodom zahtjeva za poništenje Odluke Komisije od 12. prosinca 1983. o postupku primjene članka 85. Ugovora (SL L 376, str. 22.),

SUD (peto vijeće),

u sastavu: O. Due, predsjednik vijeća, C. Kakouris, U. Everling, Y. Galmot i R. Joliet, suci,

nezavisni odvjetnik: C. O. Lenz,

tajnik: J. A. Pompe, zamjenik tajnika,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. svibnja 1985.,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Zahtjevom podnesenim tajništvu Suda 16. veljače 1984., društvo Remia BV, direktor tog društva, F. A. de Rooij, i društvo NV Verenigde Bedrijven Nutricia (u daljnjem tekstu: tužitelji) podnijeli su, na temelju članka 173. stavka 2. Ugovora, tužbu za poništenje odluke Komisije od 12. prosinca 1983. o postupku primjene članka 85. Ugovora o EEZ-u (SL L 376, str. 22.).
- 2 Dioničko društvo NV Verenigde Bedrijven Nutricia (u daljnjem tekstu: Nutricia), sa sjedištem u Nizozemskoj, proizvodi dijetetske i dječje prehrambene proizvode. To je društvo 1974. steklo dva društva kćeri: društvo Remia BV (u daljnjem tekstu: Remia), koje je pripadalo F. A. de Rooiji i koje je prvenstveno proizvodilo umake Remia, margarine i prerađivačke proizvode za pekarsku industriju, te društvo Luycks Producten BV (u daljnjem tekstu: Luycks), koje je proizvodilo umake pod žigom „Luycks” i začine. Od 1974. do 1976. ta dva društva zadržala su vlastitu prodajnu djelatnost i nastavila s postojećom proizvodnjom.
- 3 Na početku 1977. Nutricia je odlučila preispitati uvjete stavljanja na tržište proizvoda svojih društava kćeri kako bi povećala njihovu profitabilnost, osobito s obzirom na financijske poteškoće s kojima se suočavao Luycks. Od 1977. do 1978. pravni položaj i proizvodnja poduzeća Luycks i Remia nisu se promijenili, ali je funkcioniranje prodajnih timova u oba društva izmijenjeno radi racionalizacije.
- 4 Godine 1979. Nutricia je provela reorganizaciju svojih proizvodnih alata tako da je proizvodnju umaka prebacila u Remiu, a proizvodnju začina i dodataka jelima povjerila je Luycksu. Ta je rekonstrukcija, među ostalim, trebala olakšati prijenos društava Remia i Luycks.
- 5 Sporazumom od 31. kolovoza 1979. Nutricia je prenijela društvo Remia, koje je reorganizirano na takav način, F. A. de Rooiji, nekadašnjem vlasniku tog društva, te je ono zatim preimenovano u New Remia. Taj se sporazum naziva „sporazum o umacima”. Drugim sporazumom, od 6. lipnja 1980., Nutricia je prenijela svoje društvo kći Luycks, reorganizirano na takav način, društvu Zuid-Hollandse Conservenfabriek (u daljnjem tekstu: Zuid) te je društvo Luycks preimenovano u Luycks-Zuid, a zatim u Sluyck. Zuid je društvo kći američke grupe Campbell. Taj sporazum od 6. lipnja 1980. naziva se „sporazum o začinima”.
- 6 Ta dva sporazuma o prijenosu sadržavala su odredbe o obvezi nenatjecanja, kojima se nastoji zaštititi stjecatelje od trenutnog tržišnog natjecanja prenositelja na istom tržištu.

- 7 Člankom 5. sporazuma o umacima Nutricia se obvezala da u razdoblju od deset godina neće izravno ili neizravno prodavati ili proizvoditi umake na nizozemskom tržištu i da će osigurati da se Luycks također pridržava te obveze. Luycks je dobio privremeno dopuštenje da proizvodi i prodaje umake za izvoz te čak, u vrlo ograničenoj mjeri, za nizozemsko tržište, ali samo do 1. srpnja 1980.
- 8 Na temelju članka V. stavka 1. točke (f) sporazuma o začinima, koji su sklopili Nutricia i Zuid, ograničenje iz članka 5. sporazuma o umacima odnosilo se i na Luycks-Zuid. Osim toga, na temelju odredbi članka IX. stavka 1., Nutricia se obvezala da u razdoblju od pet godina neće „izravno ili neizravno, prodavati ili proizvoditi začine ili dodatke jelima u europskim zemljama”.
- 9 Društvo Campbell obavijestilo je tužitelje da odredbu o obvezi nenatjecanja, koja je naložena Luycksu, smatra protivnom članku 85. Ugovora. Ta je okolnost navela tužitelje da u lipnju i srpnju 1981. obavijeste Komisiju o dvama sporazumima o prijenosu i da zatraže izuzeće na temelju članka 85. stavka 3., a ne negativno rješenje.
- 10 Procijenivši da su trajanje i područje primjene prethodno navedenih odredbi o obvezi nenatjecanja pretjerane i da se njima ograničava tržišno natjecanje, da se utječe na trgovinu unutar Zajednice i da se na te odredbe ne može primijeniti izuzeće iz članka 85. stavka 3., Komisija je odlukom od 12. prosinca 1983. odbila zahtjev podnositelja.
- 11 U tim su okolnostima tužitelji podnijeli ovu tužbu, kojom traže da Sud poništi pobijanu odluku i presudi „da odredba o obvezi nenatjecanja, predviđena člankom 1. navedene odluke, nije povreda članka 85. stavka 1. Ugovora o EEZ-u, osobito to nije (već) od 1. listopada 1983., ili barem da Komisija nije pogrešno primijenila članak 85. stavak 3.” i da, osim toga, Sud presudi da je pobijana odluka bila pogrešno upućena F. A. de Rooiji.

Opseg tužbenih zahtjeva

- 12 Uzimajući istodobno u obzir nejasnu formulaciju pobijane odluke i zahtjeve koje su podnijeli tužitelji, Sud ih je pozvao da pobliže odrede točan doseg svojih tužbenih zahtjeva i zatražio od Komisije da pobliže odredi smisao članka 2. svoje odluke.
- 13 Uzimajući u obzir odgovore podnesene Sudu, s jedne strane proizlazi da se, kao što su uostalom tužitelji priznali tijekom usmenog postupka, odluku Komisije ne osporava ako se ta odluka odnosi konkretno na sporazum o začinima, a s druge strane, da članak 2. pobijane odluke treba shvatiti kako slijedi: odredbom o obvezi nenatjecanja iz članka 5. sporazuma o umacima od 31. kolovoza 1979., kao i odredbom o obvezi nenatjecanja iz članka V. stavka 1. točke (f) sporazuma o začinima od 6. lipnja 1980., povrjeđuju se, od 1. listopada 1983., odredbe članka 85. stavka 1. Ugovora.
- 14 Stoga treba smatrati da se zahtjevima tužitelja traži poništenje:
- cijelog članka 1. pobijane odluke, u pogledu odredbe o obvezi nenatjecanja iz sporazuma o umacima, u dijelu u kojem se odnosi na razdoblje nakon 1. listopada 1983.;

- članka 2. pobijane odluke, samo u dijelu u kojem se odredba o obvezi nenatjecanja iz sporazuma o umacima odnosi na društvo Zuid te isključivo u dijelu u kojem se odnosi na razdoblje nakon 1. listopada 1983.;
- članka 3. pobijane odluke, u dijelu u kojem se njime na temelju članka 85. stavka 3. odbija izuzeće od obveze nenatjecanja iz sporazuma o umacima i u dijelu u kojem se njime to izuzeće odbija u pogledu proširenja te odredbe o obvezi nenatjecanja na društvo Zuid;
- članka 4. pobijane odluke, u skladu s prethodno izloženim okvirima;
- članka 5. te odluke, u dijelu u kojem se njime određuje da je F. A. de Rooij adresat navedene odluke.

Narav tužbenih razloga koje ističu tužitelji i prigovor koji je u tom pogledu iznijela Komisija

- 15 Komisija je tvrdila da tužitelji nisu iznijeli nijedan tužbeni razlog kojim bi se utvrdilo da je Komisija povrijedila članak 85. stavak 1. Ugovora i da su počinili pogrešku jer su svoju argumentaciju temeljili na navodnom nedostatnom obrazloženju pobijane odluke. Komisija na temelju toga zaključuje da zbog takve netočne pravne kvalifikacije argumente tužitelja ne treba uzeti u obzir, niti ih ispitivati.
- 16 Valja podsjetiti da tužbeni razlozi u tužbi moraju biti dovoljno pojašnjeni kako bi ih Sud ispitao i kako bi se utvrdilo jesu li obuhvaćeni tužbenim razlozima iz članka 173. Ugovora. U predmetnim okolnostima iz tužbe dovoljno jasno proizlazi da su tužitelji namjeravali podržati da se Komisija, u pogledu primjene članka 85. stavka 1. Ugovora i u pogledu odbijanja izuzeća na temelju članka 85. stavka 3., oslonila na nedostatno obrazloženje koje se temelji na materijalno netočnim činjenicama i pogrešno ocijenila činjenice u ovom slučaju. Iz toga slijedi da prigovor koji je iznijela Komisija treba odbiti.

Primjena članka 85. stavka 1. Ugovora o EEZ-u

- 17 Prvo valja istaknuti da je Komisija pravilno smatrala, a da joj tužitelji po tom pitanju uostalom nisu proturječili, da činjenica da su odredbe o obvezi nenatjecanja obuhvaćene sporazumom o prijenosu poduzeća sama po sebi nije dovoljna kako bi se te odredbe isključilo iz područja primjene članka 85. stavka 1. Ugovora.
- 18 Kako bi se ocijenilo jesu li takve odredbe obuhvaćene zabranom iz članka 85. stavka 1., valja ispitati kako bi izgledalo tržišno natjecanje da tih odredbi nema.
- 19 U takvom slučaju, ako bi prodavatelj i kupac ostali u odnosu tržišnog natjecanja nakon prijenosa, očito je da ugovor o prijenosu poduzeća ne bi mogao biti realiziran. Naime, prodavatelj, koji osobito dobro poznaje sve posebnosti prenesenog poduzeća, zadržava mogućnost da neposredno nakon prijenosa ponovno k sebi privuče svoje nekadašnje klijente i da time uzrokuje neodrživost tog poduzeća. U tim se okolnostima odredbama o obvezi nenatjecanja iz sporazumâ o prijenosu poduzeća u načelu jamči mogućnost i djelotvornost tog prijenosa. Isto tako, tim se odredbama doprinosi jačanju tržišnog natjecanja povećavanjem broja poduzeća na predmetnom tržištu.

- 20 Nadalje, kako bi se postigao taj povoljni učinak na tržišno natjecanje, takve su odredbe nužne prilikom prijenosa poduzeća, a njihovo trajanje i područje primjene moraju u tu svrhu biti strogo ograničeni. Stoga je Komisija pravilno smatrala da se u navedenim okolnostima na takve odredbe ne primjenjuje zabrana iz članka 85. stavka 1.
- 21 Međutim, tužitelji ne osporavaju sam princip tog rasuđivanja, nego osporavaju njegovu primjenu na predmetni slučaj i tvrde, s jedne strane, da se odredbom o obvezi nenatjecanja iz sporazuma o umacima ne utječe na trgovinu unutar Zajednice u smislu članka 85. stavka 1. Ugovora, i da je, s druge strane, uzimajući u obzir posebne okolnosti predmetnog prijenosa, Komisija nedostatno obrazložila svoju odluku i pogrešno ocijenila činjenice time što je dopušteno trajanje odredbe o obvezi nenatjecanja koja proizlazi iz tog prijenosa ograničila na četiri godine.
- 22 Kao prvo, kad je riječ o utjecaju na trgovinu unutar Zajednice, valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, sporazum između poduzeća može utjecati na trgovinu između država članica, ako se na temelju svih objektivnih pravnih ili činjeničnih okolnosti s dostatnim stupnjem vjerojatnosti može predvidjeti da oni neposredno ili posredno, stvarno ili potencijalno utječu na trgovinsku razmjenu među državama članicama i to na način koji bi mogao činiti prepreku za stvaranje jedinstvenog tržišta između država članica. Sud je također presudio (presuda od 17. listopada 1972., *Cementhandelaren*, 8/72, Zb., str. 977.) da takva djelovanja kojima se ograničava tržišno natjecanje i kojima je obuhvaćeno cijelo državno područje jedne države članice, po samoj svojoj biti imaju za učinak zatvaranje tržišta na nacionalnoj razini, čime se sprječava međusobno gospodarsko ispreplitanje koje zagovara Ugovor.
- 23 U predmetnom slučaju valja napomenuti da je spornom odredbom o obvezi nenatjecanja obuhvaćeno cijelo državno područje Nizozemske. Osim toga, odredbe članka 5. sporazuma o umacima, na temelju kojih je Nutriciji, Luycksu i potom Zuidu zabranjeno da izravno ili neizravno prodaju ili proizvode umake na nizozemskom tržištu, ne odnose se samo na domaću proizvodnju umaka, nego one za ta društva također znače i zabranu prodaje umaka prethodno uvezenih iz drugih država članica. Naposljetku, nije sporno da Remia drži najveći pojedinačni udio na nizozemskom tržištu predmetnih umaka.
- 24 Na temelju toga valja zaključiti da je Komisija točno ocijenila činjenice u predmetnom slučaju time što je smatrala da se spornom odredbom može ograničiti trgovinu unutar Zajednice u smislu članka 85. stavka 1. Ugovora.
- 25 Kao drugo, kad je riječ o četverogodišnjem ograničenju odredbe o obvezi nenatjecanja, tužitelji tvrde da je pobijana odluka, s jedne strane, nedovoljno obrazložena, i da se, s druge strane, temelji na materijalno netočnim činjenicama i pogrešnoj ocjeni svih činjenica u ovom slučaju.
- 26 U pogledu ocjene obrazloženja pobijane odluke, valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi i kao što je Sud naposljetku pojasnio u pogledu tržišnog natjecanja u svojoj presudi od 17. siječnja 1984. (*VBVB i dr./Komisija*, 43 i 63/82, Zb. 1984., str. 19.), iako Komisija na temelju članka 190. Ugovora mora navesti činjenične elemente o kojima ovisi obrazloženje odluke i pravna razmatranja na temelju kojih je donijela tu odluku, tom se odredbom ne zahtijeva da Komisija raspravlja o svim činjeničnim i pravnim pitanjima koja su bila rješavana tijekom upravnog postupka.

Obrazloženjem odluke kojom se nanosi šteta, Sudu treba omogućiti da provede nadzor zakonitosti i pruži zainteresiranoj osobi potrebne informacije da zaključi je li odluka osnovana.

- 27 Iz samog ispitivanja pobijane odluke proizlazi da je Komisija u točkama 4., 5. i 32. navedene odluke ispitala financijske i trgovinske odnose stranaka u postupku, da je u točkama 8. i 12. pobijane odluke na dostatan način odgovorila na argument koji se temelji na ugledu žiga Luycks i, naposljetku, da je u pobijanoj odluci, osobito u točkama 11. i 31., na dostatan način odgovorila na argument koji se temelji na problemu prijenosa prodajnog tima društva Luycks. U tom su obrazloženju tužiteljima pružene sve potrebne informacije kako bi zaključili je li pobijana odluka osnovana i kako bi Sudu na koristan način iznijeli dovoljno detaljnu argumentaciju u tom pogledu te omogućili Sudu da u potpunosti provede nadzor nad zakonitošću navedene odluke. U tim okolnostima valja odbiti tužbeni razlog koji se temelji na nedostatnom obrazloženju pobijane odluke u pogledu primjene članka 85. stavka 1.
- 28 U pogledu tužbenog razloga prema kojem se pobijana odluka temelji na određenim materijalno netočnim činjenicama i pogrešnoj ocjeni svih činjenica u ovom slučaju, tužitelji konkretnije prigovaraju Komisiji da nije u dovoljnoj mjeri uzela u obzir tri elementa koji su specifični za sporni prijenos: lošu financijsku situaciju društva Remia u vrijeme prijenosa te odnose moći između društva Remia s jedne strane, i društava Nutricia i Zuid-Campbell s druge strane; činjenicu da žig Luycks prilikom spajanja društava nije prenesen u potpunosti, nego samo na razdoblje od dvije godine tijekom kojeg je društvo Luycks i dalje obavljalo svoje djelatnosti u istoj proizvodnoj grani, koristeći se pritom istim žigom za druge proizvode; naposljetku, činjenicu da prodajni tim društva Luycks, koji je vrlo dobro poznao tržište umaka, prilikom prijenosa nije prešao u društvo Remia, nego je ostao dio društva Luycks te je zatim uključen u grupu Campbell koja je time postala potencijalno opasan konkurent društva Remia. Tužitelji na temelju toga zaključuju da odredba o obvezi nenatjecanja za razdoblje od deset godina u ovom slučaju nije pretjerana jer su u toj odredbi sadržane dvije godine za osiguravanje prijelaza i stjecanje prepoznatljivosti pod novim žigom, te zatim osam godina predviđenih za pridobivanje kupaca i sprječavanje novog izlaska prenositelja na tržište.
- 29 Suprotno tomu, Komisija i društvo Sluyck BV, intervenijenti, smatraju da je u svakom slučaju četverogodišnje razdoblje, koje se sastoji od dvije godine za uvođenje novog žiga i dvije godine za pridobivanje kupaca, u ovom slučaju sasvim dovoljno. Stranke su uostalom prvotno i same imale takav dogovor.
- 30 Komisija tvrdi da je, u pogledu svih kriterija koje je pojasnila u svojoj odluci te pažljivo ocijenivši sve posebne okolnosti u ovom slučaju, stekla uvjerenje da je obveza nenatjecanja propisana na razdoblje od deset godina, koju su stranke naposljetku dogovorile, očito pretjerana i da se takva obveza može objektivno opravdati samo za razdoblje od četiri godine.
- 31 Osim toga, pojasnila je da se financijskom stanju strana koje sudjeluju u prijenosu ne treba pridavati nikakvo posebno pravno značenje jer se sporazum kojim se ograničava tržišno natjecanje ne može izuzeti od zabrane iz članka 85. stavka 1. samo zato što je tim sporazumom poduzeću omogućeno da opstane. Prema Komisijinu mišljenju, ta bi

se okolnost jednostavno trebala odraziti u promjeni cijene prijenosa, a ne u produljenju trajanja odredbe o obvezi nenatjecanja.

- 32 Komisija je dodala i da je, s obzirom na činjenicu da je društvu Remia jednostavno trebalo omogućiti učvršćivanje dotadašnjih poslovnih odnosa s vlastitim kupcima na tržištu na kojem društvima Luycks ili Campbell tijekom četiri godine nije bilo dopušteno da prodaju umake Luycks, ograničenje odredbe o obvezi nenatjecanja na četiri godine bilo sasvim dovoljno kako bi se društvu Remia omogućilo da uspješno uđe na tržište, pod uvjetom da to društvo postupa u skladu s načelima aktivnog tržišnog natjecanja, što ovdje nije slučaj.
- 33 Naposljetku, Komisija tvrdi da je prodajni tim, koji je prilikom prijenosa prešao u društvo Remia, vrlo dobro poznao sektor prodaje umaka i da je na raspolaganju imao četiri godine kako bi uveo novi žig društva Remia, a da ga Nutricia i Luycks pritom ne ometaju. Budući da je riječ o sektoru za koji nije potrebna visoka tehnologija i u kojem nema dugoročnih ugovora o isporuci, to je razdoblje bilo sasvim dovoljno. Nadalje, ako se neprenesenom prodajnom timu pridaje određeni *goodwill*, prema Komisijinu mišljenju ta se činjenica trebala očitovati u prodajnoj cijeni koja je dogovorena prilikom prijenosa, a ne u produljenju trajanja odredbe o obvezi nenatjecanja.
- 34 Iako je Sud općenito dužan provesti cjelokupan nadzor u pogledu toga jesu li ispunjeni svi uvjeti primjene članka 85. stavka 1., očito je da se od Komisije zahtijeva da provede složene gospodarske ocjene prilikom određivanja dopuštenog trajanja odredbe o obvezi nenatjecanja koja je uključena u sporazum o prijenosu poduzeća. Stoga je na Sudu da nadzor koji provodi nad takvom ocjenom ograniči na provjeru poštovanja postupovnih pravila, dostatnosti obrazloženja, materijalne točnosti činjenica, nepostojanja očite pogreške u ocjeni i zlouporabe ovlasti.
- 35 U ovom su se slučaju tužitelji pozvali samo na određene materijalno netočne činjenice i, u biti, na Komisijinu pogrešnu ocjenu posebnih okolnosti slučaja, na kojima se temelji ograničenje odredbe o obvezi nenatjecanja na četiri godine.
- 36 Ni iz sadržaja spisa ni iz rasprava pred Sudom ne proizlazi da se Komisija, time što je odredila da je nakon isteka razdoblja od četiri godine odredba o obvezi nenatjecanja iz sporazuma o prijenosu, odnosno sporazuma o umacima, obuhvaćena zabranom iz članka 85. stavka 1., temeljila na materijalno netočnim činjenicama i da je počinila očitu pogrešku u ocjeni svih činjenica u ovom predmetu.

Primjena članka 85. stavka 3. Ugovora

- 37 Tužitelji u biti tvrde da je Komisija pogrešno odbila izuzeće zatraženo na temelju članka 85. stavka 3. Ugovora. Naime, Komisija je nedovoljno obrazložila svoju odluku te je pogrešno uzela u obzir posebne elemente koji se odnose na prijenos društva Remia i na nužnost da se taj prijenos uvjetuje odredbom o obvezi nenatjecanja.
- 38 Prije nego što se ispita argumentacija stranaka u tom pogledu, valja podsjetiti da se sporazum koji se pokaže protivnim odredbama članka 85. stavka 1. može izuzeti na temelju stavka 3. tog članka, samo ako se tim sporazumom:

- doprinosi poboljšanju proizvodnje ili distribucije robe ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka;
- potrošačima istovremeno omogućuje pravedan udio u koristi koja proizlazi iz tog sporazuma;
- predmetnim poduzetnicima ne nameću ograničenja koja nisu nužna za postizanje predviđenih ciljeva;
- tim poduzetnicima ne omogućuje isključivanje konkurencije s tržišta za znatan dio dotičnih proizvoda.

- 39 Tužitelji su u svojoj obavijesti i tijekom upravnog postupka tvrdili da se transakcijom prijenosa doprinijelo poboljšanju proizvodnje i promicanju tehničkog napretka u sektoru umaka. Dodali su da je poduzeće otada stabilnije nego prije, da su znanje i iskustvo društva Remia u sektoru umaka ostali očuvani i da se očuvanje radnih mjesta koje proizlazi iz tog prijenosa može smatrati elementom poticanja gospodarskog napretka. Time se potrošačima izravno pogoduje, osobito u smislu neprekinute opskrbe tržišta proizvodima čiji im je žig poznat. Naposljetku, u pogledu uvjeta da se sporazumom ne treba omogućiti isključivanje konkurencije s tržišta za znatan dio dotičnih proizvoda, tužitelji su tijekom upravnog postupka tvrdili da je na tržištu umaka u vrijeme restrukturiranja društva Nutricia postojao velik broj konkurenata. Stoga su na temelju toga zaključili da se dvjema odredbama o obvezi nenatjecanja nikako nije dovelo do isključivanja konkurencije s tržišta za znatan dio dotičnih proizvoda, nego da su one bile neophodne za ostvarenje ciljeva iz sporazuma o prijenosu.
- 40 Kao prvo, kad je riječ o tužbenom razlogu koji se temelji na tome da pobijana odluka u dijelu u kojem se njome odbija izuzeće zatraženo na temelju članka 85. stavka 3. nije dovoljno obrazložena, valja istaknuti da, iako se na prvi pogled obrazloženje pobijane odluke u pogledu odbijanja izuzeća na temelju članka 85. stavka 3. Ugovora može činiti malo sažeto, kako je navedeno u točki 41. te odluke, to obrazloženje valja razmotriti unutar šireg konteksta pobijane odluke koja sadržava više drugih točaka u kojima se izravno odgovara na argumente koje su tužitelji iznijeli u prilog svojem zahtjevu za izuzeće podnesenom na temelju članka 85. stavka 3.
- 41 To su na primjer točke 7. i 31. pobijane odluke u kojima se ističe da predmetne proizvode, odnosno umake, nije teško proizvesti, da se proizvode prema dobro poznatoj tehnici i ne iziskuju visoku tehnologiju. To je obrazloženje odgovarajući odgovor na argument koji se odnosi na navodno poticanje tehničkog napretka do kojeg je došlo prijenosom društva Remia.
- 42 Što se tiče argumenta da su opstanak poduzeća i očuvanje radnih mjesta mogući samo ako se odredba o obvezi nenatjecanja primjenjuje u razdoblju od deset godina, točno je da valja napomenuti da se, kao što je Sud presudio u svojoj presudi od 25. listopada 1977. (Metro, 26/76, Zb., str. 1875.), očuvanje radnih mjesta u okviru poboljšanja općih uvjeta proizvodnje ubraja među ciljeve predviđene člankom 85. stavkom 3., osobito u nepovoljnim gospodarskim uvjetima. Međutim, očito je da se u pobijanoj odluci na taj argument odgovorilo na dostatan način, osobito u točki 31. te odluke u kojoj je Komisija precizno obrazložila razloge zbog kojih je smatrala da je razdoblje

od četiri godine dovoljno kako bi se društvu Remia omogućilo da učvrsti svoj položaj na tržištu u odnosu na konkurentno društvo Luycks. Osim toga, Komisija je u svakom slučaju u točki 27. pojasnila da ako se unatoč objektivno nužnoj zaštiti koja se postiže odredbom o tržišnom nenatjecanju poduzeće pokaže neodrživim, ta okolnost nije dovoljna kako bi se opravdalo produljenje trajanja te odredbe.

- 43 Naposljetku, u točki 6. pobijane odluke dovoljno se precizno, i uostalom na sličan način na koji su to tužitelji iznijeli u upravnom postupku, opisuje struktura tržišta umaka u Europskoj ekonomskoj zajednici na dan prijenosa.
- 44 U tim okolnostima te uzimajući u obzir opseg obveze obrazlaganja kako je prethodno pojašnjeno, očito je da pobijana odluka sadržava dostatan odgovor na argumente koje su iznijeli tužitelji u prilog svojem zahtjevu za izuzeće na temelju članka 85. stavka 3., te Sudu omogućuje potpuno izvršavanje nadzora zakonitosti.
- 45 Kao drugo, kad je riječ o tužbenom razlogu koji se temelji na tome da se pobijana odluka, u dijelu u kojem se njome odbija izuzeće zatraženo na temelju članka 85. stavka 3., temelji na pogrešnoj ocjeni predmetnih činjenica, treba podsjetiti da je, kao što je Sud presudio u svojoj presudi od 17. siječnja 1984. (VBVB i dr./Komisija, 43 i 63/82, gore navedena), u slučaju kada se zahtijeva izuzeće na temelju članka 85. stavka 3., najprije na predmetnim poduzećima da Komisiji iznesu činjenice na temelju kojih bi se trebala utvrditi ekonomska opravdanost tog izuzeća.
- 46 U odgovoru na argumentaciju društava tužitelja koja je upravo izložena, Komisija osporava da postoji bilo kakvo proširenje znanja i iskustva ili unapređenje u pogledu proizvodnje ili distribucije umaka. Osim toga, potvrđuje da uvjeti za izuzeće koji su predviđeni člankom 85. stavkom 3. ne obuhvaćaju situaciju u kojoj se poduzeću koje nije održivo u uvjetima slobodnog tržišnog natjecanja omogućuje daljnje poslovanje sporazumom kakav je zabranjen člankom 85. stavkom 1. Ugovora. Naposljetku, podsjeća da se primjenom sporne odredbe o obvezi nenatjecanja u razdoblju duljem od dopuštene četiri godine predmetnim poduzećima nameću ograničenja tržišnog natjecanja koja nisu nužna za postizanje ciljeva određenih sporazumom o prijenosu.
- 47 Iz cjelokupnog sadržaja spisa i iz rasprava pred Sudom proizlazi da tužitelji nisu uspjeli utvrditi da se primjenom odredbe o obvezi nenatjecanja u razdoblju duljem od četiri godine može doprinijeti poboljšanju proizvodnje ili distribucije predmetne robe ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka, i da osim toga nisu iznijeli činjenice na temelju kojih bi se moglo zaključiti da se primjenom te odredbe o obvezi nenatjecanja predmetnim poduzećima ne nameću ograničenja tržišnog natjecanja kojima se prekoračuje ono što je nužno za ostvarivanje ciljeva određenih sporazumom o prijenosu.
- 48 Stoga se, uzimajući u obzir marginu prosudbe kojom Komisija raspolaže u ovom predmetu, nije utvrdilo da se pobijana odluka temelji na netočnom obrazloženju ili pogrešnoj ocjeni.

Tužbeni zahtjevi za poništenje članka 5. pobijane odluke, u dijelu u kojem se njime određuje da je F. A. de Rooij adresat navedene odluke

- 49 Tužitelji tvrde da je za primjenu članka 85. Ugovora ili Uredbe br. 17/62 relevantno isključivo društvo Remia, a ne F. A. de Rooij, ni kao privatna osoba ni u svojem svojstvu potpisnika sporazuma, koje proizlazi iz čiste formalnosti nizozemskog zakona.
- 50 Ta se argumentacija ne može prihvatiti. Kao što Komisija pravilno ističe, F. A. de Rooij bio je ugovorna strana u sporazumu o umacima u kojem mu se, osobito u člancima 5. i 7., priznaju prava koja mu pripadaju i koja se razlikuju od prava koja ima društvo Remia. Nadalje, u obavijesti upućenoj Komisiji 1. srpnja 1981. s ciljem stjecanja prava na izuzeće na temelju članka 85. stavka 3. Ugovora, sami tužitelji navode F. A. de Rooija kao poduzeće koje sudjeluje u sporazumu, jednako kao i društvo Nutricia. Na temelju toga valja zaključiti da je F. A. de Rooij sudjelovao i u sklapanju ugovora o prijenosu i u potpisivanju odredbe o obvezi nenatjecanja te je time opravdana činjenica da je on bio adresat pobijane odluke. Stoga gore navedene zahtjeve treba odbiti.
- 51 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da tužbeni zahtjev treba odbiti u cijelosti.

Troškovi

- 52 U skladu s člankom 69. stavkom 2. Poslovnika, svaka stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da tužitelji nisu uspjeli u svojim tužbenim zahtjevima, valja im naložiti snošenje troškova, uključujući i troškove intervenijenta na strani tuženika.

Slijedom navedenog,

SUD (peto vijeće),

proglašava i presuđuje:

- 1. Tužba se odbija.**
- 2. Tužiteljima se nalaže snošenje troškova, uključujući troškove intervenijenata.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 11. srpnja 1985.

[Potpisi]

* Jezik postupka: nizozemski